

Emile Penn

Duurzaamheid: van modewoord naar doen wat werkt

‘We rekenen ons suf als het gaat om duurzaamheid, maar vergeten ruimte te maken voor natuur’

‘Duurzaamheid lijkt soms een beetje een holle kreet te worden’, zegt Emile Penn van VDBH. In zijn werk zit hij elke dag met zijn handen in het groen. Juist daarom schuurt het: in gesprekken met opdrachtgevers gaat het steeds vaker over vinkjes zetten in plaats van concreet over natuur, bodem en biodiversiteit.

Auteur: Heleen Kommers

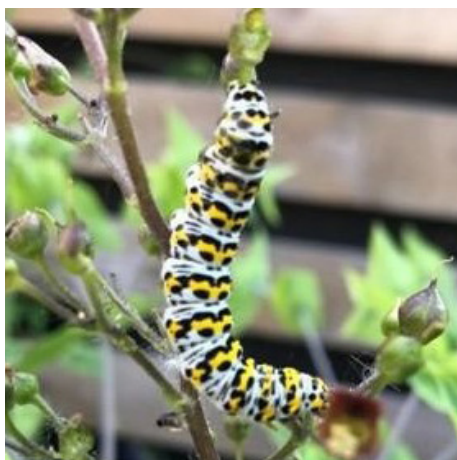
Penn merkt dat duurzaamheid voor veel organisaties vooral betekent: dingen tellen en afvinken. ‘Ik hield een presentatie bij een waterschap. Ze vonden het belangrijker dat ik in een elektrische auto reed en zonnepanelen op het dak had dan dat ik verstand had van groen, natuur en planten.’ Hij zegt het niet om elektrisch rijden of zonnepanelen af te branden; het gaat hem om de prioriteit. Volgens hem is het begrip duurzaamheid verschoven naar de technische en vaak abstracte hoek. Dan wordt het al gauw een containerbegrip en gaat het gevoel erbij verloren.

Overall modellen, maar natuur uit beeld

Penn ziet dat we steeds meer leven in een ‘modellenwerkelijkheid’. Stikstofmodellen, CO₂-berekeningen en rapporten: alles moet meetbaar zijn. ‘Alles moet berekenbaar zijn. Waarvoor? Niet voor de natuur, maar voor beleidsstukken.’

Een simpel voorbeeld: je kunt een locatie technisch perfect ‘instellen’ met cijfers: temperatuur, vocht, CO₂ en allerlei andere waardes. Maar als de omgeving vooral uit beton en asfalt bestaat, gebeurt er alsnog weinig. ‘Dan heb je nog steeds geen natuur en geen insecten. Je kunt dus op papier een goede score halen, terwijl er buiten weinig verandert.’

‘Als natuur helpt bij herstel of preventie, kan het ook vanuit de gezondheidszorg of door verzekeraars worden betaald’

‘We moeten vaker kijken naar wat een ingreep in de praktijk oplevert – niet alleen op het gebied van CO₂ of stikstof, maar ook van koelte, water, gezondheid en biodiversiteit’

Dat botst met zijn eigen motivatie. ‘Ik liep als kind al langs de sloot naar kikkertjes te zoeken. Bij veel mensen gaat het andersom: eerst duurzaamheid als thema, pas later natuur en biodiversiteit erbij.’

Praktisch effect meteen zichtbaar

Penn wordt enthousiast als hij praat over concreet groen, over projecten waarvan je de effecten direct ziet. ‘Als ik op een werk sta en een potje met een bloem in mijn hand heb, gaat daar meteen al een hommelpopje op zitten. Zo direct kan het zijn.’

Volgens hem zouden we daarom vaker moeten kijken naar wat een ingreep in de praktijk oplevert. Niet alleen in termen van CO₂ of stikstof, maar ook wat betreft koelte, water, gezondheid en biodiversiteit.

Hij noemt een voorbeeld dat hij regelmatig hoort: gebouwen met groene daken en balkons. Dat is een mooi idee, maar er is ook extra beton en staal nodig om het gewicht te dragen. In een rekensom kan zo’n groen dak dan minder gunstig uitvallen. ‘Maar voor dieren en insecten is zo’n gebouw nog steeds veel interessanter.’

Groen raakt meer dan klimaat alleen

In het gesprek gaat het ook over gezondheid. Penn werkt op dit moment bij een zorginstelling en ziet daar hoe de buitenruimte kan bijdragen aan herstel. ‘Als je alleen de vogeltjes hoort, helpt dat al. Even naar buiten, dat doet mensen goed.’ Maar ‘buiten’ houdt meer in dan CO₂- en stikstofmodellen.

Groen is volgens hem dan ook meer dan aankleding; het kan een rol spelen bij welzijn en herstel. Dat opent ook nieuwe mogelijkheden, denkt hij. ‘Als natuur helpt bij herstel of preven-

tie, waarom zou het dan alleen uit het potje groenvoorziening komen? Misschien kan de financiering breder worden getrokken en deels uit gezondheids- of verzekeringsbudgetten worden betaald.’

‘Vierkante meters anders inrichten is misschien een deel van de oplossing’

Koelte en water: gewoon beginnen

Penn vindt dat we soms te veel kijken naar grote modellen, terwijl er lokaal al veel te verbeteren valt. Het wordt warmer in Nederland, dat merken we allemaal. Maar een deel van die hitte komt ook door hoe we bouwen: veel steen, weinig groen en water dat snel wordt afgevoerd.

‘Als ik een dag lang door een dorp loop, merk ik dat het centrum vaak warmer is dan een groene wijk.’ Meer groen zorgt voor schaduw en verdamping en helpt zo tegen hitte. Tegelijk helpt het bij het waterbeheer: minder afvoer en meer infiltratie in de bodem.

Zijn boodschap is simpel. ‘Misschien zit een deel van de oplossing gewoon in een andere inrichting van vierkante meters, in plaats van modellen die de goede kant op te rekenen.’

Kleine stappen, groot effect

Penn ziet ook hoe kleine ingrepen ervoor kunnen zorgen dat mensen worden meegenomen. In sommige straten verschijnen kleine plantvakken – niet groot, maar wel zichtbaar. En dan gebeurt er iets: bewoners zetten potten neer, halen een tegel weg of planten iets bij.

Dat biedt ook ecologische voordelen. ‘Veel insecten hebben maar een beperkte actieradius. Een paar honderd meter kan al verschil

maken. Kleine groene plekken kunnen dan fungeren als stapstenen.’

Daarbij hoort wel aandacht voor kwaliteit. Als planten insecten aantrekken maar vol bestrijdingsmiddelen zitten, trek je ze eigenlijk in een val.’

Van moeten naar willen

Penn merkt dat de cijferkant van duurzaamheid ook weerstand kan oproepen. Als doelen niet gehaald worden, ontstaat frustratie. Of het voelt als iets dat moet: regels, normen, boetes ...

‘De stok is vaak wel paraat, maar de wortel minder. Laat mensen vooral zien wat groen oplevert.’

Zijn advies is om te beginnen met wat haalbaar is. ‘Als je van een 4 een 7 maakt, geeft dat veel voldoening en het is vaak goed te doen. Van een 7 een 9 maken is veel lastiger.’

Ruimte geven

Volgens Penn is duurzaamheid te belangrijk om een modewoord te zijn; we moeten minder praten in abstracte termen en meer kijken naar wat er in de praktijk gebeurt. ‘Wij doen eigenlijk wat we al veertig jaar doen. Alleen kijken we nu nog iets bewuster naar biodiversiteit en naar soorten die passen bij een bepaalde plek.’

De kern van zijn verhaal is duidelijk: ‘De natuur redt zich tot op zekere hoogte wel. Als wij haar maar ruimte geven.’

